

Kaderstellende notitie Gemeentelijk Rioleringsplan Barneveld

Onderwerp: GRP Barneveld 2021-2026

Projectnummer: 370654

Referentienummer: Kaderstellende notitie GRP

Datum: 14-08-2020

Wettelijke verplichtingen

Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) geeft invulling aan de verplichting vanuit de Wet Milieubeheer om de water- en riooltaken en de bekostiging hiervan vast te leggen.

De gemeente heeft drie wettelijke zorgplichten:

- Het inzamelen en transporteren van afvalwater;
- Het doelmatig inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater. In eerste instantie is de particulier verantwoordelijk voor de verwerking van hemelwater en grondwater op eigen terrein. Als dat redelijkerwijs niet mogelijk is, draagt de gemeente zorg voor de inzameling en verwerking. De gemeente maakt daarbij wel een afweging tussen kosten en baten;
- Het in openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zo veel mogelijk te voorkomen of beperken.

Doelen GRP

Met het boven- en ondergrondse stelsel voor afvalwater, hemelwater en grondwater streven we de volgende maatschappelijke doelen na:

- Beschermen van de volksgezondheid;
- Beschermen van het milieu
- Beschermen van de leefomgeving

Kostendekking

Op grond van de Gemeentewet kunnen gemeenten belasting (rioolheffing) heffen om de kosten voor de gemeentelijke watertaken te dekken.

Bestuurlijk

Het GRP wordt door de Gemeenteraad vastgesteld en is kaderstellend voor de uitvoering van het water- en rioleringsbeleid door het College. Het College legt jaarlijks verantwoording af met een evaluatie (wat is gedaan en wat heeft het gekost), waarbij tegelijk het volgende jaarprogramma wordt gepresenteerd met een uitvoeringsplanning (wat wordt gedaan en wat gaat het kosten).

Proces

Het huidige GRP 2015-2019 is verlengd naar 2020. Begin 2020 is gestart met het actualiseren van het GRP voor de periode 2021-2026. De Gemeenteraad is hierover geïnformeerd.

In het voorjaar van 2020 zijn de doelen en maatregelen vanuit het huidige GRP geëvalueerd. De volgende punten gingen goed en kunnen/moeten beter.

Wat ging er goed	Wat kan/moet er beter
• Het oude plan was praktisch en werkbaar • Er was (meer) aandacht voor bemensing • Interne advisering komt beter op gang • Samenwerking (intern & extern) • Koppeling tussen GRP en de jaarplannen	• (te) Hoge ambitie • Aansturing /regie in uitvoering taken • Beperkte meerwaarde uit afvalwaterteam • Van data naar informatie: assetmanager • Koppelingen water / groen / wegen • Eigen beheer vs. regie

Ten behoeve van het opstellen van het nieuwe GRP is in ambtelijke werksessies de nieuwe richting van het water- en rioolbeheer in Barneveld besproken en vastgelegd in een Aspectennotitie. Er zijn 11 aspecten die gezamenlijk de verbrede water- en rioolopgave vormen voor het nieuwe GRP:

	Omgevingswet		Assetmanagement
	Klimaatadaptatie		Ecoscan en waterkwaliteitsbeelden
	Duurzaamheid en energietransitie		Beleid- en planvorming
	Regionale ontwikkelingen en plannen		Investerings en exploitatiekosten
	Regionale waterhuishouding		Formatieplaatsen
	Gemeentelijk waterbeheer		

Op 29 juni 2020 is met de raadscommissie Grondgebied een werksessie gehouden.

We stellen voor de volgende uitwerkingen mee te nemen vanuit de werksessie voor het opstellen van het nieuwe GRP 2021 – 2026.

“Waaraan denkt u bij een GRP?”; 1 van de vragen bij de bestuurlijke werksessie

Gemeentelijk waterbeheer en assetmanagement	We beheren onze rioolstelsels steeds meer vanuit een risico gestuurde benadering. Risico is kans maal gevolg. Dit betekent dat we ons stelsel onderhouden op basis van de kans tot optreden van schade en de gevolgen van schade. Vervangen doen we niet op basis van theoretische levensduur, maar op basis van de staat van de rioolvoorzieningen (en weg/omgevingsaspecten). Hiervoor is het belangrijk dat we ons stelsel goed in beeld hebben. Met de resultaten van inspecties maken we een inschatting van de restlevensduur en het risico op disfunctioneren. We zetten het huidige beheer van onze boven- en ondergrondse stelsels voort en zorgen ervoor dat de beheergegevens steeds beter op orde zijn.
Beleid- en planvorming	Onderzoeken die nodig zijn om het inzicht in onze stelsels vergroten en te bepalen waar we aan de slag gaan, worden de komende planperiode met prioriteit uitgevoerd.
Regionale waterhuishouding en waterbeheer	De veranderende weersomstandigheden zorgen ervoor dat er in korte tijd hevigere buien vallen en dat het stedelijk gebied meer water afvoert. We houden het water zoveel mogelijk vast daar waar het valt. Het overtollige water voeren we af vanuit stedelijk naar landelijk gebied. De relatie tussen deze twee watersystemen krijgt de komende planperiode extra aandacht.
Klimaatadaptatie	In Barneveld is de ruimte om maatregelen te nemen die de leefomgeving voorbereiden op het klimaat. Dit biedt mogelijkheden om de regenwaterdruppel te houden daar waar deze valt. In het GRP zetten we voor het eerst in op een 'klimaatdoelstelling' om de fysieke ruimte voor te bereiden: <i>"Zoveel als we kunnen vanuit water en riolering werken we aan een robuuste, veerkrachtige, klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte".</i> De reeds, in het GRP 2016-2019, vastgestelde autonome stijging van 1,5% (circa €2,70 per huishouden) in de rioolheffing wordt ingezet om in water- en rioolprojecten extra aandacht te hebben en maatregelen te kunnen treffen voor klimaatadaptatie. Naast onze eigen projecten maken we met ingang van 2021 2,5% (€4,50 per huishouden) extra budget vrij om ook in projecten geïnitieerd vanuit andere afdelingen een klimaatadaptieve bijdrage te kunnen leveren. Bijvoorbeeld bij wegreconstructies zijn we hierdoor in staat om ook de klimaat doelstellingen in bestaande situaties mee te nemen. De huidige heffing levert jaarlijks ca. €4 miljoen aan heffingsopbrengsten op. Een verhoging met 2,5% resulteert in ca. €100.000 extra opbrengsten jaarlijks die ongeveer €1 miljoen investeringsruimte creëren (waar de €100.000 jaarlijkse de extra kapitaallasten dekt). In samenwerking met de regio en het Platform Water Vallei en Eem (PWVE) besteden we dit zo effectief mogelijk door gebruik te maken van de subsidieregelingen vanuit het Rijk. De inwoners zijn ook aan zet om de leefomgeving klimaatadaptief in te richten. Hiervoor is de subsidieregeling voor particulier afkoppelen verbreed en wordt een communicatieplan opgesteld.
Investerings en exploitatiekosten	We werken met een gezonde kostendekkende rioolheffing. Daaruit betalen we de lasten die volgen uit de exploitatielasten. Dit zijn kosten voor het dagelijks beheer zoals reiniging en inspectie, (kleine) reparaties,

	kosten voor elektriciteit, onderzoeken en bijvoorbeeld personeelskosten. Maar ook de kosten die volgen uit de investeringen voor de riolen in de kernen, gemalen, drukriolering in het buitengebied en klimaatadaptatie.
Regionale ontwikkelingen en plannen en formatieplaatsen	Met de huidige bezetting kunnen we niet alle werkzaamheden uitvoeren. We zorgen ervoor dat we de kennis van het watersysteem in de organisatie behouden. We besteden het hele specialistische en hele routinematige werk uit en houden hierbij de regie. We zoeken op deze werkzaamheden zoveel mogelijk de samenwerking in de regio. Zo vormen we samen met gemeente Veenendaal, gemeente Ede en het Waterschap een afvalwaterteam. We sluiten aan bij de themabijeenkomsten als dit over een vraagstuk gaat dat ook in Barneveld speelt, bijvoorbeeld de toekomst van drukriolering. We maken ook deel uit van het Platform Water Vallei en Eem. Voor beide samenwerkingen geldt dat we aansluiten bij bijeenkomsten als dit efficiënt en effectief is
Duurzaamheid	We werken aan een duurzame waterketen. De waterketen aanpassen op klimaatverandering krijgt vanuit water- en riolering prioriteit binnen dit thema. We volgen actief de ontwikkelingen op het gebied van circulaire economie, toepassen van alternatieve sanitatie en de energietransitie. We volgen aankomende jaren welke vorm van sanitatie het best gaat werken in het buitengebied; de komende jaren krijgen we hier een grote opgave; het stelsel moet vervangen of aangepast worden, en aan gaan sluiten op de veranderingen in het buitengebied.
Omgevingswet	De komst van de Omgevingswet biedt mogelijkheden om integraal te werken. Hiervoor is het belangrijk dat we vanuit water en riolering de situatie in beeld hebben en weten waar we aan de slag gaan. We voeren onderzoeken (zoals basisrioleringsplannen) uit en stellen het GRP 'modulair' op, passend in de structuur van de Omgevingswet. Ook kijken we naar onder andere verbetering van besluitvormingsprocessen, integratie van plannen en toetsingskaders en regelgeving.

Deze uitkomsten van de werksessie vormen het uitgangspunt voor het opstellen van het beleid en de activiteiten van het GRP 2021-2026.

Financiën

De financiële onderbouwing van de rioolheffing vormt een belangrijk onderdeel van het GRP. De uitgaven, lasten en kostendekking worden hierin opgenomen:

- De uitgaven volgen uit de geplande activiteiten. Uitgaven die gerelateerd zijn aan de gemeentelijke watertaken worden aan de rioolheffing toegerekend.
- Op basis van direct af te boeken kosten, afschrijvingstermijnen en rentepercentages volgen de lasten.
- De vertaling van de kosten naar burgers en bedrijven betreft de kostendekking. Bij de afwegingen voor de kostendekking voor de korte termijn wordt ook rekening gehouden met die dekking op de lange termijn om grote tariefstijgingen in de toekomst te voorkomen.

Gemeente Barneveld heeft een huidige rioolheffing van €179,25 per woning, met de afspraak dat deze jaarlijks met 1,5% mag stijgen. Onze rioolheffing is daarmee 100% kostendekkend. Het gemiddelde riooltarief in Nederland is ca. €199,- per woning.

In Ermelo (€220), Putten (€221), Woudenberg (€225), Scherpenzeel (€252) en Renswoude (€265) betaalt een gemiddeld huishouden dit jaar (fors) meer rioolheffing. In Ede (€155), Apeldoorn (€141), Nijkerk (€100), Amersfoort (€132) en Leusden (€123) is de rioolheffing

lager. De hoogte van de rioolheffing laat zich lastig 1 op 1 vergelijken. Algemeen kan worden gesteld dat lagere rioolheffingen worden veroorzaakt doordat minder kosten aan de rioolheffing worden toegerekend (mate van kostendeckendheid). Ook het aantal huishoudens per meter riool (mate van stedelijkheid) veroorzaakt lagere rioolheffingen. Aan de andere kant zorgen grote buitengebieden (lange dure stelsels voor een beperkt aantal aansluitingen) en minder dicht bewoonde kernen voor een relatief hogere heffing.

Met doorzetting van de huidige stijging van 1,5% per jaar en een aanvullende stijging van 2,5% voor klimaatadaptieve maatregelen, wordt de rioolheffing circa € 186,45 per huishouden en stijgt daarna jaarlijks met 4%. Het genoemde bedrag is nog niet definitief en afhankelijk van de finale financiële doorrekening van het GRP maar zal in deze orde van grootte liggen.

Planning

De procesplanning om te komen tot een geactualiseerd GRP 2021-2026 is als volgt:

Opstellen GRP	Juli tot en met oktober 2020
Concept GRP in college en ter informatie naar raadscommissie	November 2020
Ter inzagelegging	December 2020
Vaststellen GRP raad	Februari 2021

Verantwoording

Titel	GRP Barneveld 2021-2026
Projectnummer	370654
Referentienummer	Kaderstellende notitie
Revisie	Versie 3
Datum	14-08-2020
Auteur	Renske ter Horst
E-mailadres	renske.terhorst@sweco.nl
Gecontroleerd door	Tjeerd Dijkstra
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Elwin Leusink
Paraaf goedgekeurd	

